

Våld i nära relationer: riskfaktorer och konsekvenser

Arizo Karimi
Hanna Mührlrad
Susan Niknami
Petra Ornstein
Anna Sandberg

Med hjälp av registerdata från bland annat hälso- och sjukvården och polisen studerar författarna i denna rapport riskfaktorer för och konsekvenser av mäns våld mot kvinnor i nära relationer. Deras analys visar att förövare och våldsutsatta före den första rapporterade våldshändelsen är mer socio-ekonomiskt sårbara än befolkningen som helhet. Det märks exempelvis i lägre utbildningsnivå, sämre produktivitet på arbetsmarknaden och sämre mental och fysisk hälsa. Resultaten visar även bestående negativa effekter av (rapporterat) våld för både våldsutsatta och förövare: försämrade arbetsmarknadsutfall, ökad brottslighet och förhöjd risk att vårdas för både mental och fysisk ohälsa. Sammantaget visar resultaten på betydande individuella och samhälleliga kostnader för våld i nära relationer.

Arizo Karimi, Nationalekonomiska institutionen, Uppsala universitet, och Uppsala Center for Labor Studies; *Hanna Mührlrad*, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) och Institutionen för global folkhälsa, Karolinska Institutet; *Susan Niknami*, Institutet för social forskning (SOFI), Stockholms universitet; *Petra Ornstein*, Institutet för social forskning (SOFI), Stockholms universitet, Institutionen för nationalekonomi med statistik, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, och Ramboll; *Anna Sandberg*, Institutet för social forskning (SOFI), Stockholms universitet.

SNS ANALYS | En stor del av den forskning som bedrivs är vid sin publicering anpassad för vetenskapliga tidskrifter. Artiklarna är ofta teoretiska och inomvetenskapligt specialiserade. Det finns emellertid mycket forskning, framför allt empirisk och policyrelevant sådan, som är intressant för en bredare krets. Målet med SNS Analys är att göra denna forskning tillgänglig för beslutsfattare i politik, näringsliv och offentlig förvaltning och bidra till att forskningen når ut i medierna. Finansiellt bidrag har erhållits från Jan Wallanders och Tom Hedelius Stiftelse. Författarna svarar helt och hållet för analys, slutsatser och förslag.

»Över 30 procent av kvinnor i världen över 15 år har upplevt våld i en nära relation.«

Inledning*

Våld i nära relationer är ett utbrett samhällsproblem. Studier uppskattar att över 30 procent av alla kvinnor över 15 år någon gång i livet har upplevt fysiskt, sexuellt och/eller emotionellt våld i en nära relation.¹ Våldet innebär ett stort lidande för den enskilda individen, och det påverkar både arbetsmarknadsutfall och hälsa. Det medför även betydande samhällskostnader i form av minskade skatteintäkter, ökade sjukvårdsutgifter och kostnader för välfärdssystemen och rättsväsendet.² Samhällskostnaderna för våld i nära relationer i världen uppskattas av en studie motsvara över 5 procent av global BNP.³

Det finns även intergenerationella dimensioner av våld i nära relationer. Barn som växer upp i familjer med våld i nära relationer riskerar att få sämre hälsa, och uppväxten har ofta även negativa socioekonomiska följder.⁴ Forskning tyder på att barn som vuxit upp i hushåll med våld i nära relationer dessutom själva riskerar att bli offer och/eller förövare av våld i nära relationer.⁵

Tidigare forskning har identifierat en rad olika riskfaktorer kopplade till våld i nära relationer. Ekonomisk utsatthet, ohälsa och psykosociala förhållanden har pekats ut som viktiga riskfaktorer. Ofta hänger de ihop med varandra och med demografiska faktorer i ett komplext samspel.⁶ Annan forskning, både teoretisk och empirisk, sätter upp och testar hypoteser för mekanismer bakom våld i nära relationer. Spännvidden i denna forskning – över discipliner och ämnesområden (nationalekonomi, psykologi, feministisk teori och kriminologi etc.) och över mekanismer – belyser hur komplext våld i nära relationer är. Inom den nationalekonomiska forskningen har tidigare studier framför allt undersökt hur en förändrad ekonomisk situation kan påverka

* Vi tackar Sanna Bergvall, universitetslektor vid Institutionen för nationalekonomi med statistik, Göteborgs universitet, för granskning av ett utkast till rapporten.

1. Devries m.fl. (2013).

2. Peterson m.fl. (2018), Cornaglia, Feldman och Leigh (2014), Ehrensaft, Moffitt och Caspi (2006), Bindler och Ketel (2022), Ornstein (2017).

3. Hoeffler (2017).

4. Doyle och Aizer (2018).

5. Kimber m.fl. (2018).

6. Se bland annat Capaldi m.fl. (2012), Ornstein och Rickne (2013), Stith m.fl. (2004), Lindgren, Pettersson och Hägglund (2004), Socialstyrelsen (2018).

förekomst och eskalering av våld i nära relationer.^{7 8} Färre studier har undersökt det omvända orsakssambandet, alltså hur våld i nära relationer påverkar berörda individers framtida ekonomiska situation. Vetskap om detta är betydelsefullt för att kunna beräkna samhällskostnaderna för våldet och för att veta vilka insatser som samhället bör ge våldsutsatta hushåll. Några undantag i denna kunskapslucka är studier med en kausal ansats som baseras på registerdata från Skandinavien och Nederländerna. De studierna visar på betydande och bestående negativa effekter för brottsoffer både när det gäller inkomster och vårdkonsumtion för mental ohälsa.⁹

För att effektivt kunna bemöta våldsutsatta och förövare och bekämpa våld i nära relationer behövs alla de former av kunskapsunderlag som beskrivs ovan. Det vill säga kunskap om hur samhället kan identifiera våldsutsatta hushåll för riktade insatser (sårbarhets- och riskfaktorer), vilka mekanismer som driver våld (för förebyggande arbete) och vilken typ av insatser som våldsutsatta hushåll har behov av (baserat på hur våld påverkar berörda hushåll). Enligt Världshälsoorganisationen (WHO) präglas den befintliga forskningen om våld i nära relationer, generellt sett, av begränsad tillgång till data och låg kvalitet på existerande data. Många studier baseras på små och icke-representativa urval samt på självrapporterad information eller aggregerade uppgifter.¹⁰ Trots den omfattande förekomsten av våld i nära relationer saknas alltså fortfarande viktig kunskap.

Syftet med denna studie är att öka förståelsen av riskfaktorer och konsekvenser som är förknippade med mäns våld mot kvinnor i nära relationer. Vi använder registerbaserade data från olika källor och identifierar mäns våld mot kvinnor som rapporterats antingen till polisen eller inom hälso- och sjukvården. Sedan kopplar vi ihop information om våldsutsatthet från polisen och hälso- och sjukvården med information om arbetsmarknadsutfall, nyttjande av ekonomiskt bistånd, hälsoutfall, brottsmisstankar, lagförda brott och straffpåföljder. Vi tar fram samma information för förövare av våld i nära relationer. Därmed bidrar vi till befintlig forskning om riskfaktorer för våld i nära relationer genom att med registerbaserad information identifiera *totalpopulationen* av rapporterade fall av våld mot kvinnor i nära relationer i Sverige sedan 1998. I vår analys dokumenterar vi egenskaper hos misstänkta gärningsmän och offer och jämför dessa med en åldersmatchad grupp. Vi jämför alltså individer i hushåll där det förekommer (rapporterat) våld med individer i hushåll utan (rapporterat) våld som är födda samma år. Vi belyser likheter och skillnader i familjesituation, socioekonomisk bakgrund, arbetsmarknadsutfall, brottslighet samt fysisk och psykisk hälsa. Analysen syftar till att ge ökad

»Syftet med denna studie är att öka förståelsen av riskfaktorer och konsekvenser som är förknippade med mäns våld mot kvinnor i nära relationer.«

7. Se exempelvis Heath (2014), Anderberg m.fl. (2016), Bhalotra m.fl. (2021a), Bhalotra m.fl. (2021b), Aizer (2010), Macmillan och Gartner (1999), Bergvall (2022), Farmer och Tiefenthaler (1997), Tauchen, Witte och Long (1991).

8. En ansats som fått genomslag i denna litteratur baseras på förhandling inom hushållet. Den predicerar att en förbättring av kvinnans ekonomiska förutsättningar relativt mannens leder till minskat våld i nära relationer. Detta har också visats empiriskt i exempelvis Aizer (2010). Andra studier finner dock motsatt effekt, det vill säga att ökad ekonomisk frihet för kvinnor ökar risken att bli utsatt för våld inom äktenskapet (se exempelvis Bergvall, 2022).

9. Adams-Prassl m.fl. (2023), Bhuller m.fl. (2023), Bindler och Ketel (2022), Ornstein (2017).

10. WHO (2013).

kunskap om vilka grupper av individer som dels riskerar att falla offer för våld i nära relationer och dels riskerar att bli förövare.

I analysen skattar vi även kontrafaktiska effekter av mäns våld mot kvinnor i nära relationer. Vi studerar vad som hade hänt med förövares respektive offers arbetsmarknads- och hälsoutfall i avsaknad av (rapporterat) våld. För att skatta kausala effekter av rapporterat våld i nära relationer skapar vi först en kontrollgrupp. Den gruppen ska likna de våldsutsatta respektive förövarna när det gäller en lång rad observerade egenskaper (hälsa, brottslighet, arbetsmarknadsutfall) före den första rapporterade våldshändelsen.¹¹ Därefter jämför vi förändringar i utfall över tid mellan de som varit utsatta för våld eller utfört våldet och deras respektive kontrollgrupp. På så sätt kan vi analysera hur utvecklingen skulle ha sett ut i frånvaro av en våldsrapportering. Vi beskriver hur arbetsmarknadsdeltagande, inkomster, utbetalningar från välfärdssystemen, brottsmisstankar och lagförda brott (samtliga brottskategorier) samt påföljder och hälsa förändras kring tidpunkten för första våldsrapportering. Denna analys bidrar till den befintliga forskningen kring effekter på våldsutsatta¹² i tre avseenden. För det första identifierar vi våldsutsatta från två olika registerkällor: polisens register över misstänkta förövare samt register från hälso- och sjukvården. Därmed kan vi identifiera en större grupp än tidigare och belysa eventuella skillnader i effekter av våld beroende på rapporteringsform. För det andra undersöker vi effekter av våld för såväl våldsutsatta som förövare. Och för det tredje bidrar vi med analys av fler utfallskategorier. Sammantaget innebär detta att vi kan bidra med en mer heltäckande bild av de samhälleliga och individuella kostnaderna av våld i nära relationer. Vår analys belyser också på vilka områden samhället kan göra mer för att hjälpa berörda hushåll.

Kvinnofridsreformen

I slutet av 1990-talet genomfördes den så kallade kvinnofridsreformen. Den bestod av en rad lagändringar och sociala insatser som omfattade ett brett spektrum av åtgärder för att stärka kvinnors rättigheter i Sverige. Med reformen genomfördes flera ändringar i brottsbalken. Bland annat infördes en ny brottsrubricering gällande mäns våld mot kvinnor i nära relationer, kriminalisering av prostitution, kriminalisering av kvinnlig könsstympning samt en utvidgning av lagen om våldtäkt och sexualbrott. Även socialtjänstlagen ändrades i och med reformen för att stärka kommunernas ansvar för stöd och hjälp till brottsoffer.¹³

En av hörnstenarna i kvinnofridsreformen var införandet av den nya brottsrubriceringen grov kvinnofridskränkning (4 kap. 4 a § BrB). Den infördes den 1 juli 1998 och är en underkategori till brottet grov fridskränkning.

»I slutet av 1990-talet genomfördes kvinnofridsreformen, vilken bland annat medförde en ny brottsrubricering gällande mäns våld mot kvinnor i nära relationer: grov kvinnofridskränkning.«

11. För att skatta kausala effekter av rapporterat våld i nära relationer följer vi metoden i Schmieder, von Wachter och Heining (2023). Det innebär att vi först skapar en kontrollgrupp med hjälp av benägenhetspoäng (betingad sannolikhet för exponering för en behandling givet observerade egenskaper). Därefter använder vi en dynamisk eventstudiedesign, vilken bygger på en så kallad skillnad-i-skillnader-metod (*difference-in-differences*).

12. Adams-Prassl m.fl. (2023), Bhuller m.fl. (2023), Bindler och Ketel (2022), Ornstein (2017).

13. SOU 2006:65.

I syfte att göra det möjligt att lagföra mäns våld mot kvinnor i nära relationer utgör brottet grov kvinnofridskränkning flera olika brott vilka sker systematiskt över tid inom ramen för en äktenskapslik relation. Grov kvinnofridskränkning avser alltså enbart mäns våld mot kvinnor som de lever med under äktenskapsliknande förhållanden.¹⁴ För att brottet ska kunna rubriceras som grov kvinnofridskränkning måste kränkningarna utgöra flera brott i en serie brottshandlingar. Dessa brott kan innefatta bland annat olaga hot, olaga tvång, grov misshandel, överträdelse av besöksförbud, sexuella övergrepp, sexuellt tvång, hemfridsbrott, olagligt intrång och vållande av grov skada. Dessutom måste kränkningen vara upprepad och systematisk, vilket innebär att den ska ha skett vid minst två tillfällen.¹⁵

Inom ramen för kvinnofridsreformen höjde den dåvarande regeringen anslagen till kvinnojourer och andra idéburna organisationer som bistår våldsutsatta kvinnor. Socialstyrelsen fick i uppdrag att utfärda nationella riktlinjer för hur socialtjänsten ska bistå kvinnor som utsätts för våld av sin partner. Reformen innebar även riktade utbildningsinsatser för Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, hälso- och sjukvården samt kommuner i syfte att förbättra kunskapen om våldsutsatta kvinnor. Även Polismyndigheten och Brottsförebyggande rådet fick i uppdrag att förbättra rapporteringen och kvaliteten i data över våld i nära relationer.

Data

Analysen i denna studie baseras på svenska registerdata från Statistiska centralbyrån (SCB), Socialstyrelsen och Brottsförebyggande rådet (Brå). Studiepopulationen baseras på individer i Sverige födda mellan 1920 och 2014, samt deras barn och föräldrar, vilka identifieras med hjälp av Registret över totalbefolkningen (RTB) och Flergenerationsregistret. Dessa individer matchas sedan med information från Misstankeregistret och Registret över lagförda brott. Med hjälp av mikrodata från SCB med information om civilstånd, gemensamma barn och samboende på samma adress kan vi identifiera partnern till den misstänkta och/eller dömda förövaren. Data från RTB används för att identifiera individers ålder, civilstånd, antal barn, födelseort (län och kommun), hemort (län och kommun), födelseland (Sverige eller utlandet) samt migrationsår. Med hjälp av information från Longitudinella integrationsdatabasen för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier (LISA) kan vi även undersöka arbetsmarknadsutfall och socioekonomisk status. Det sker genom att studera utbildningsnivå, inkomst från förvärvsarbete, sjukskrivning, arbetslöshetsförsäkring, föräldraledighet och ekonomiskt bistånd.

För att undersöka skillnader i hälsa mellan individer i hushåll där det förekommer våld i nära relationer och hushåll utan våld kombinerar vi dessa data med medicinsk information från Patientregistret (öppenvården och slutenvården) och Dödsorsaksregistret. Vi undersöker antal sjukhusnätter och vårdbesök i öppenvården samt anledningen till vårdvistelser med fokus

»Vår studiepopulation omfattar drygt 31 000 förövare av våld i nära relation, och drygt 25 000 våldsutsatta kvinnor.«

14. Detta innebär att våldsutsatta män och våld som förekommer hos samkönade par inte faller under denna brottsrubricering.

15. Brå (2019).

på både fysiska och psykiska symptom.¹⁶ Dödsorsaksregistret används för att undersöka konsekvenser av våld samt likheter och skillnader i hälsa mellan individer i hushåll där våld förekommer och den övriga befolkningen.

För att identifiera mäns våld mot kvinnor i nära relationer använder vi två olika källor. Först utgår vi från Misstankeregistret. Där kan män som någon gång varit skäligen misstänkta för grov kvinnofridskränkning identifieras. Därefter identifieras våldsoffret genom RTB – det är alltså maken eller sammanboende partner med gemensamma barn. Från och med 2011 kan vi även identifiera våldsoffer som är ogifta men sammanboende, utan gemensamma barn. Sedan utgår vi från Patientregistret där kvinnor som vårdats för våld från en nära manlig partner identifieras med hjälp av sjukdomsklassifikationskoder enligt ICD. Kvinnornas partners identifieras därefter via RTB. Utöver dessa brott, som är direkt relaterade till våld i nära relationer, inkluderar vi övriga brottsrubriceringar (till exempel andra våldsbrott och narkotikabrott) i en delanalys för att studera hur frekvensen av dessa brott korrelerar med grov kvinnofridskränkning.

Vår studiepopulation består av 31 731 förövare och 25 835 våldsoffer som identifierats under perioden 1998–2021. Förövare av våld i nära relationer avser i denna analys

- i. män som varit skäligen misstänkta för grov kvinnofridskränkning (28 387 personer)
- ii. män med kvinnlig partner som vårdats för skador till följd av våld i relationen (3 344 personer).

Våldsutsatta kvinnor i denna analys avser

- i. kvinnor vars partner varit skäligen misstänkt för grov kvinnofridskränkning under tiden för deras relation (17 524 personer)
- ii. kvinnor som vårdats inom den specialiserade öppenvården eller slutenvården för våld i en nära relation av manlig partner, men vars partner aldrig misstänkts för grov kvinnofridskränkning (8 311 personer).¹⁷

Om en individ har varit misstänkt för grov kvinnofridskränkning mer än en gång studerar vi vad som händer vid tidpunkten runt den *första* misstanken. Motsvarande gör vi för våldsoffer. Dessa händelser benämner vi den första rapporterade våldshändelsen.¹⁸

16. Vårdvistelse har identifierats via ICD-koder, det vill säga diagnoskoder enligt International Statistical Classification of Diseases, 10:e upplagan.

17. Endast cirka 20 procent av de kvinnor som vårdats för våld i en nära relation (och för vilka vi kan identifiera en partner) har en partner som också misstänkts för grov kvinnofridskränkning. Bland den delmängd vars partner inte misstänkts för grov kvinnofridskränkning har dock dryga 66 procent en misstanke för brott mot frid och frihet (4 kap. BrB) eller brott mot liv och hälsa (3 kap. BrB) samma år som vårdtillfället.

18. Majoriteten av förövarna, runt 80 procent, har endast en rapporterad misstanke för grov kvinnofridskränkning.

Resultat

Vi inleder analysen med att undersöka skillnaderna mellan förövare av våld i nära relationer och en population av män som aldrig har rapporterats som förövare av våld i nära relationer. Motsvarande analys görs för våldsutsatta. Resultaten av dessa analyser presenteras i tabell 1. För varje våldsutsatt individ samt varje förövare identifierar vi en jämförelseindivid som är född samma år, men som aldrig har rapporterats vara våldsutsatt/misstänkt för våld i nära relation i registren. De matchade jämförelseindividerna tilldelas sedan ett pseudoår för första våldshändelsen, som motsvarar året då deras matchade våldsutsatta/förövare har en rapporterad våldshändelse. Därefter analyserar vi huruvida bakgrundsegenskaperna hos våldsutsatta/förövare skiljer sig från jämförelsegruppen under en femårsperiod före den rapporterade (pseudo) våldshändelsen. Vi undersöker bland annat demografiska, socioekonomiska, och hälsorelaterade bakgrundsfaktorer samt tidigare kriminalitet.¹⁹ Vi använder här begreppen »standardpopulation« eller »jämförelsepopulation« för gruppen aldrig rapporterade.

FÖRÖVARE AV VÅLD I NÄRA RELATIONER TILLHÖR EN SOCIOEKONOMISKT SVAG GRUPP MED TIDIGARE KRIMINALITET SAMT MENTAL OCH FYSISK OHÄLSA

»Jämfört med standardpopulationen har förövare av våld i nära relationer i genomsnitt lägre utbildningsnivå, lägre förvärvsinkomst och mer ekonomiskt bistånd före den rapporterade våldshändelsen.«

Jämfört med standardpopulationen har förövare av våld i nära relationer i genomsnitt lägre utbildningsnivå, lägre förvärvsinkomst och mer ekonomiskt bistånd före den rapporterade våldshändelsen. Endast 18 procent av förövarna har eftergymnasial utbildning, att jämföra med 34 procent i standardpopulationen. Dessutom saknar 57 procent av förövarna förvärvsinkomst under minst ett år innan första rapporterade våldshändelsen. Motsvarande andel i jämförelsegruppen är 29 procent. Bland alla förövare av våld i nära relation har 46 procent tagit emot ekonomiskt bistånd under minst ett år innan första rapporterade våldshändelsen. I jämförelsepopulationen har 12 procent tagit emot ekonomiskt bistånd. Detta är intressant, eftersom det innebär att nära hälften av förövarna har en kontakt med socialtjänsten innan första rapporterade våldshändelse. En ytterligare skillnad är att en större andel av förövarna är födda utomlands i förhållande till jämförelsepopulationen (43 procent mot 17 procent). Andelen gifta är ungefär lika stor i de båda grupperna (cirka 20 procent) medan andelen män med barn är något högre bland förövare jämfört med standardpopulationen (57 procent mot 52 procent).

Skillnaderna mellan grupperna är också tydliga när det gäller historik av kriminalitet samt mental och fysisk hälsa. I gruppen förövare har en större andel än i jämförelsegruppen varit misstänkta för både andra våldsbrott (42 procent mot 4 procent), sexualbrott (4 procent mot 0,6 procent), narkotikabrott (17 procent mot 2 procent) samt att en högre andel har minst en tidigare fällande dom (40 procent mot 8 procent). Det finns även en större ohälsa

19. Förövare är i genomsnitt 40,1 år gamla vid första rapporterade våldshändelse. Personer som är skäligen misstänkta för grov kvinnofridskränkning är i genomsnitt 39,6 år gamla vid tidpunkten för misstanken, medan partners till kvinnor som vårdats för våld i nära relation men som inte misstänkts i genomsnitt är 44,1 år gamla vid tidpunkten för det rapporterade våldet. Våldsoffer är i genomsnitt 37,7 – gäller gruppen som helhet – vid första rapporterade våldshändelsen, med en liten åldersskillnad mellan kvinnor vars partner misstänkts för grov kvinnofridskränkning (37,5 år gamla i genomsnitt) och de som vårdats för våld i nära relation (38,2 år gamla i genomsnitt).

Tabell 1. Individ- och familjebakgrund, procentandelar.

	Förövare	Jämförelse- population	Våldsutsatta	Jämförelse- population
Födelseår	1970	1970	1974	1974
Ålder vid första rapportering	40,1		37,2	
Panel A: Individernas bakgrund				
Familje- och arbetsmarknadsvariabler				
Gift	20,3	19,6	23	18,9
Har barn	56,7	51,5	72	62,3
Utlandsfödd	42,9	16,8	41,4	18,5
Eftergymnasial utbildning	17,6	34	23,7	42,3
Nollinkomst	56,7	29,3	60,2	32,6
Ekonomiskt bistånd	45,7	11,5	44,5	12,5
Brottshistoria				
Våldsbrottsmisstanke	41,5	4,4	12,1	1,3
Sexualbrottsmisstanke	4,1	0,6	0,1	0
Narkotikabrottsmisstanke	16,5	2,4	5,2	0,6
Dömd	40,2	8,3	13,4	2,4
Sjukhusinläggningar				
Missbruk	7,7	1,1	6,5	0,7
Depression och ångest	3,5	0,7	6,4	1,1
Mentala, övriga	6,1	1,4	8,4	1,9
Fysiskt trauma	11,3	4,2	11,4	3,2
Fysiska, övriga	17,1	11,5	48,9	31,5
Panel B: Föräldrarnas bakgrund				
Familjebakgrund				
Utrikesfödd pappa	28,1	12,5	26,5	13
Utrikesfödd mamma	28,4	13,1	27,3	13,8
Eftergymnasial utbildning pappa	12,9	22,7	15,4	23,9
Eftergymnasial utbildning mamma	13,4	24,8	17	27,1
Dömd pappa	33,7	17,7	32,7	19,5
Dömd mamma	13,5	5	13,3	5,7
Missbruk hos pappa	15	6,9	15,8	7,1
Missbruk hos mamma	8	3,5	9,2	3,7

bland förövare än i jämförelsepopulationen. Ohälsa mäter vi med hjälp av data över tidigare sjukhusinläggningar. En sjukhusinläggning kan anses vara av mer allvarlig karaktär än att vårdas inom den specialiserade öppenvården eller inom primärvården. Exempelvis har 8 procent av alla förövare tidigare varit inlagda för missbruksproblem, 10 procent för mental ohälsa och 28 procent för fysisk ohälsa, vilket kan jämföras med 1, 2, respektive 16 procent i jämförelsegruppen.

Vi ser också stora skillnader i socioekonomisk familjebakgrund mellan förövare av våld i nära relationer och jämförelsepopulationen. En mindre andel av föräldrar till förövare av våld i nära relationer har eftergymnasial utbildning (13 procent mot knappa 24 procent). Vidare har en större andel av förövarna utlandsfödda föräldrar (28 procent mot 13 procent). En större andel har en pappa med ett kriminellt förflutet (34 procent mot 18 procent) samt ett missbruk (15 procent mot 7 procent) än jämförelsepopulationen.

ÄVEN GRUPPEN VÅLDSUTSATTA KVINNOR TILLHÖR EN SOCIOEKONOMISKT SVAG GRUPP MED TIDIGARE KRIMINALITET SAMT MENTAL OCH FYSISK OHÄLSA

När vi undersöker våldsutsatta kvinnor med deras jämförelsepopulation (se tabell 1) ser vi ett liknande mönster som hos förövarna. I gruppen våldsutsatta kvinnor finns en större andel kvinnor med låg utbildningsnivå, lågt arbetsmarknadsdeltagande, lägre förvärvsinkomster, större bidragstagande och fler utrikesfödda. Enbart 24 procent av de våldsutsatta kvinnorna har eftergymnasial utbildning, jämfört med 42 procent i jämförelsepopulationen. Hela 60 procent av alla våldsutsatta kvinnor saknar förvärvsinkomst under minst ett år innan första rapporterade våldshändelsen, vilket kan jämföras med 33 procent i jämförelsepopulationen. Likt gruppen förövare har 45 procent av alla våldsutsatta kvinnor fått ekonomiskt bistånd under minst ett år innan första rapporterade våldshändelsen, vilket kan jämföras med 13 procent i jämförelsepopulationen. Detta innebär att minst 45 procent av alla våldsutsatta kvinnor har kontakt med socialtjänsten innan den första rapporterade våldshändelsen.

»I gruppen våldsutsatta kvinnor finns en större andel med låg utbildningsnivå, lågt arbetsmarknadsdeltagande, lägre förvärvsinkomster, större bidragstagande och fler utrikesfödda.«

Andelen utrikesfödda är större bland våldsutsatta kvinnor än hos jämförelsepopulationen (42 procent mot 19 procent), likaså är andelen våldsutsatta kvinnor med barn (72 procent mot till 62 procent), medan andelen gifta är ungefär lika stor i båda grupperna. Likt förövare är andelen kvinnor med tidigare misstankar om våldsbrott och narkotikabrott högre bland våldsutsatta (12 procent respektive 5 procent) än i jämförelsepopulationen (1 procent respektive 1 procent). 13 procent av alla våldsutsatta kvinnor har minst en tidigare fällande dom, vilket kan jämföras med 2 procent i jämförelsepopulationen. Sjukhusinläggningar innan första rapporterade våldshändelsen till följd av missbruksproblematik, mental samt fysisk ohälsa ses hos en större andel våldsutsatta (7, 15 respektive 60 procent) än i jämförelsepopulationen (1, 3 respektive 35 procent).

Våldsutsatta kvinnor har i genomsnitt en familjebakgrund som på många sätt liknar den bland förövare. Våra data visar att en större andel av de våldsutsatta kvinnorna har föräldrar som är utrikesfödda, har låg utbildningsnivå, har blivit dömda för minst ett brott samt fått sjukhusvård på grund av missbruksproblem.

MÄNS (RAPPORTERADE) VÅLD MOT KVINNOR I NÄRA RELATIONER HAR STORA OCH BESTÅENDE EFFEKTER FÖR INDIVID OCH SAMHÄLLE

I denna del av rapporten presenteras resultat från en kontrafaktisk analys av effekten av våld i nära relationer på våldsutsatta och förövare. Vi gör detta genom att först identifiera lämpliga kontrollgrupper av icke våldsutsatta respektive icke-förövare med liknande observerbara egenskaper. Vi identifierar alltså en »statistisk tvilling« för varje förövare respektive våldsutsatt med hjälp av matchningsmetoder. Sedan har vi jämfört förändringen i utfall efter den första våldsrapporteringen med året innan mellan våldsutsatta/förövare och deras motsvarigheter i kontrollpopulationen. Utvecklingen i utfallen bland de statistiska tvillingarna, det vill säga kontrollgruppen, fångar hur utfallen skulle ha utvecklats bland förövare/våldsutsatta, i avsaknad av en rapporterad våldshändelse (det kontrafaktiska utfallet). Kontrollgruppen får, precis som med den åldersmatchade jämförelsepopulationen ovan, ett pseudo-år för våldsrapportering.

Effekterna som dokumenteras kan tolkas som kombinationen av effekten av våldsrapportering i sig (på grund av exempelvis straffrättsliga påföljder) och effekten av eskalerat våld, vilket kan leda till rapportering. Utvecklingen av utfallen över tid jämförs hela tiden mot året innan den första rapporterade (pseudo) våldshändelsen. Vi normaliserar alltså tiden till året för första rapporterade (pseudo) våldshändelsen (år noll) och jämför utfallen mot året innan (-1) under en tioårsperiod efter första rapporterade händelsen. Vi studerar även tidsperioden innan (år -4 till -1) för att säkerställa att förövare (våldsoffer) inte skiljer sig åt från sina statistiska tvillingar före den rapporterade våldshändelsen. Det innebär att vi kan tolka förändringarna efter som en effekt av rapporteringen.

»För både våldsutsatta och förövare ser vi en ökad sårbarhet efter en rapporterad våldshändelse jämfört med före, både i arbetsmarknadssituation och hälsa. De negativa effekterna av våldet består i minst tio år efter den rapporterade händelsen.«

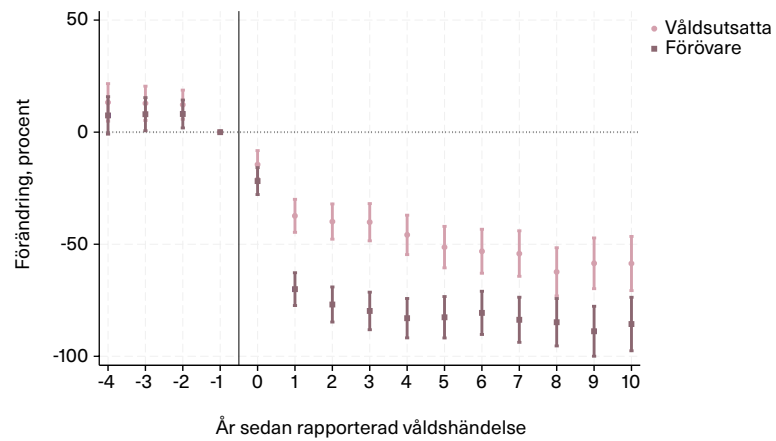
Vi observerar ingen skillnad i utvecklingen av arbetsmarknadsutfall mellan förövare och kontrollgrupp *före* rapporteringen. Däremot ser vi en betydande försämring av arbetsmarknadsutfall mätt som procentuell förändring i förvärvsinkomst på nästan 100 procent (figur 1a). Vi ser också en ökad risk för att ha noll förvärvsinkomst (figur 1b) i samband med tidpunkten för första misstanke, eller partnerns första vårdbesök för våld i relationen. Detta innebär, under vissa antaganden, att rapportering har en negativ effekt på arbetsmarknadsutfall för förövarna.²⁰ Vi finner även att den första rapporterade våldshändelsen leder till en ökad sannolikhet att få ekonomiskt bistånd (figur 1c). Den samlade effekten på förövarnas disponibla inkomster är negativ (figur 1d), med en effekt som motsvarar en minskning med 10 procent per år. Effekterna på arbetsmarknadsutfallen och biståndet är kraftiga och långvariga. De sträcker sig över en period på tio år efter den första rapporterade våldshändelsen.

De straffrättsliga påföljderna för förövarna kan bli stora. Resultaten visar på en kraftig ökning av sannolikheten att få minst en fällande dom, oavsett brottsrubricering (figur 2a), och en ökad fängelsestid för förövarna med cirka 1,5 månader samma år som första rapporterade våldshändelsen (figur 2b).

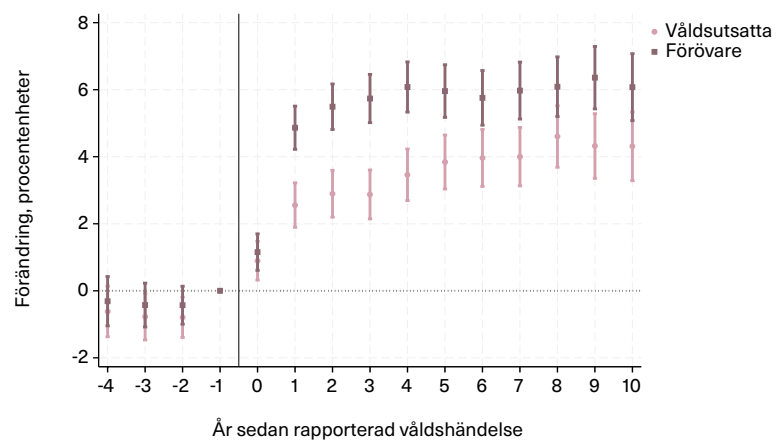
20. En kausal tolkning i detta sammanhang bygger på antagandet att förövares respektive våldsutsattas utfall hade haft samma utveckling som deras kontrollgrupper, i avsaknad av våldsrapporteringen.

Figur 1. Effekter av rapporterade våldshändelser på arbetsmarknadsutfall (förvärsinkomst), ekonomiskt bistånd samt disponibel inkomst.

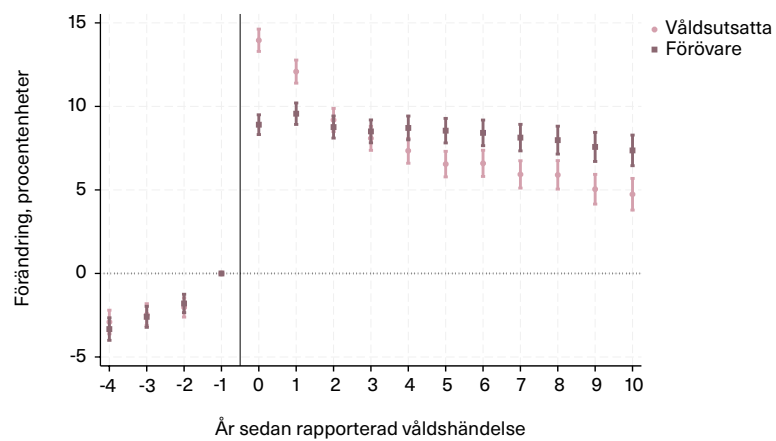
(a) Förvärsinkomst

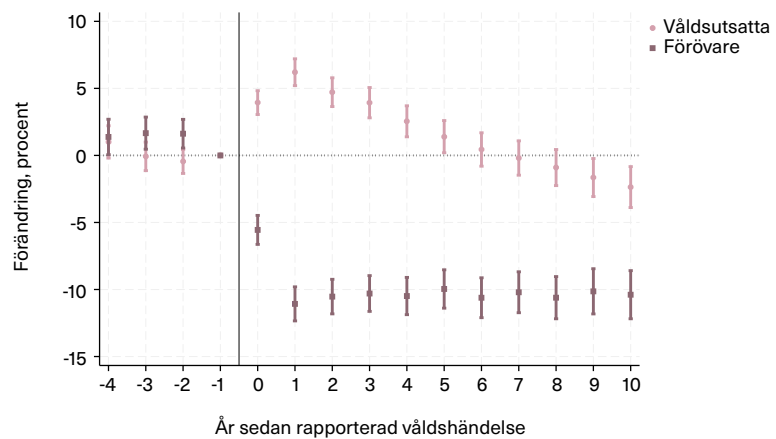
(b) Noll förvärsinkomst

(c) Ekonomiskt bistånd

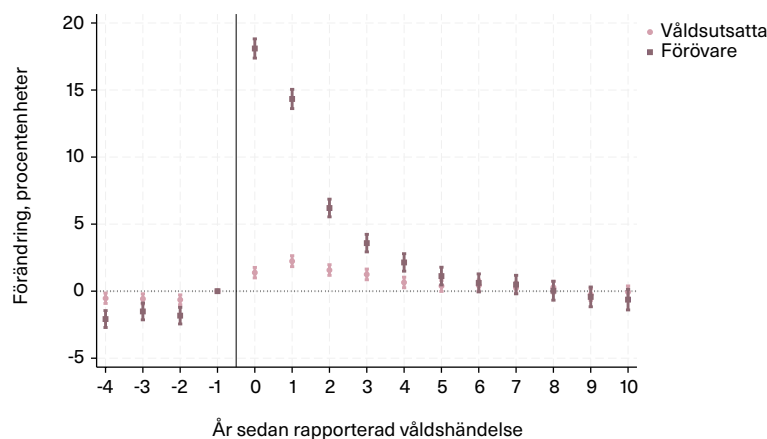
(d) Disponibel inkomst

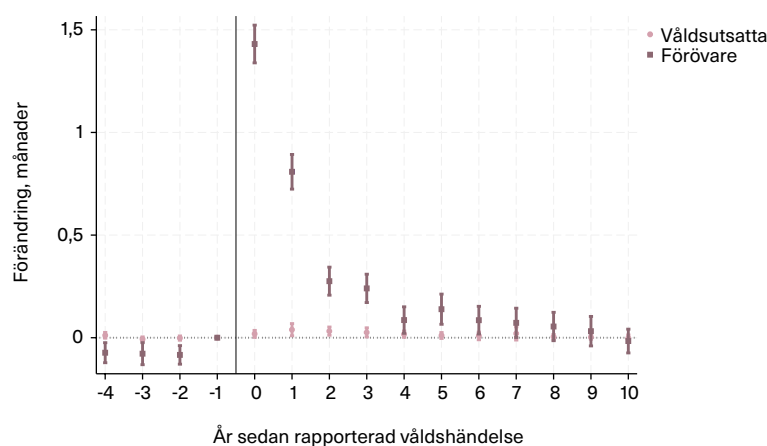
Not: I figurerna 1–3 presenteras effekterna av rapporterat våld för varje år var för sig före och efter första våldshändelsen. Varje punkt visar ett punktestimat med tillhörande 95-procentigt konfidenstervall som skattas med hjälp av minsta-kvadratskattning med en matchad kontrollgrupp i likhet med Schmider, von Wachter och Heining (2023). Den horisontella axeln visar tidpunkten i förhållande till året för första våldshändelsen (som indikeras av den vertikala linjen).

Figur 2. Effekter av rapporterade våldshändelser på sannolikheten för fällande dom och längd på fängelsestraff (antal månader).

(a) Fällande dom, alla brottsrubriceringar

(b) Längd på fängelsestraff

Drygt hälften (52 procent) av alla förövare blir dömda för någon typ av brott samma år eller året efter första rapporterade våldshändelsen.

En viktig fråga är huruvida den straffrättsliga påföljden skiljer sig åt mellan de våldshändelser som rubriceras som grov kvinnofridskränkning och de våldshändelser som lett till sjukhusvård men där brottsmisstänke för grov kvinnofridskränkning saknas. Bland de män som är misstänkta för grov kvinnofridskränkning (visas ej i figuren) blir mer än hälften (53 procent) dömda samma år eller året efter för någon typ av brott. Andelen män som döms för grov kvinnofridskränkning samma eller året efter misstanken uppgår till 14 procent. Dessa män döms i genomsnitt till tio månaders fängelse. Män som varit misstänkta för grov kvinnofridskränkning men dömts för andra brott än grov kvinnofridskränkning (men som ändå kan röra sig om våld i relationen) döms i genomsnitt till fem månaders fängelse. Bland män vars partner vårdats för våld i en nära relation men som inte varit misstänkt för grov kvinnofridskränkning (men eventuellt för andra brott) döms 38 procent till i genomsnitt tre månaders fängelse samma eller nästföljande år.

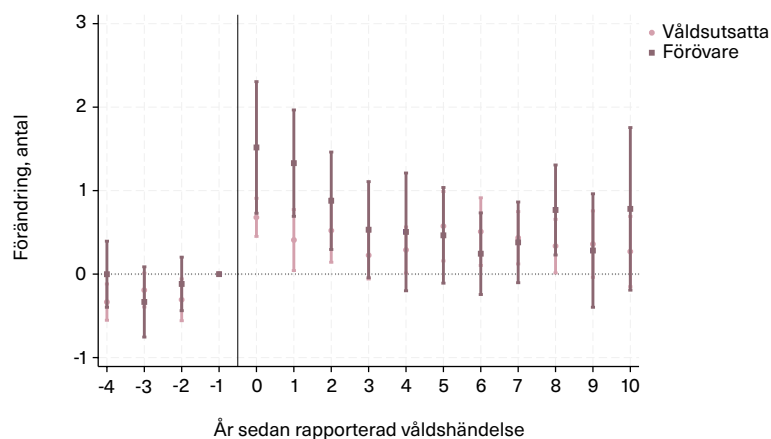
Effekter på hälsan undersöker vi genom att studera om antalet sjukhusnätter förändras i samband med första misstanken eller partners vårdbesök. Våra resultat tyder på en ökning i antal sjukhusnätter i samband med första rapporterade våldshändelsen (figur 3a) med en effektstorlek som motsvarar

cirka 1,5 ytterligare sjukhusnätter per år. Effekten är som störst för förövarna samma år samt två år efter första våldshändelsen. Men en ökning kan även skönjas på längre sikt. Effekterna på sjukhusinläggningarna beror på både mental och fysisk ohälsa (figur 3b och 3c).

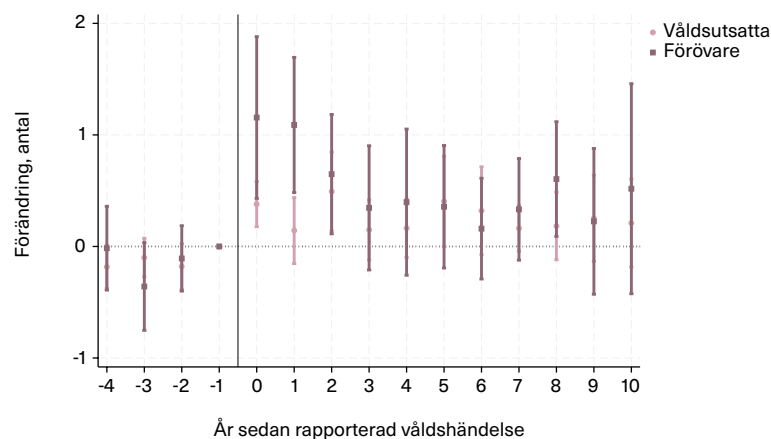
För våldsutsatta kvinnor finner vi att den första rapporterade våldshändelsen har långsiktiga negativa effekter på förvärvsinkomster med en minskning av förvärvsinkomster med cirka 50 procent per år (figur 1a). Resultaten visar även

Figur 3. Effekter på sjukhusinläggningar (antal sjukhusnätter).

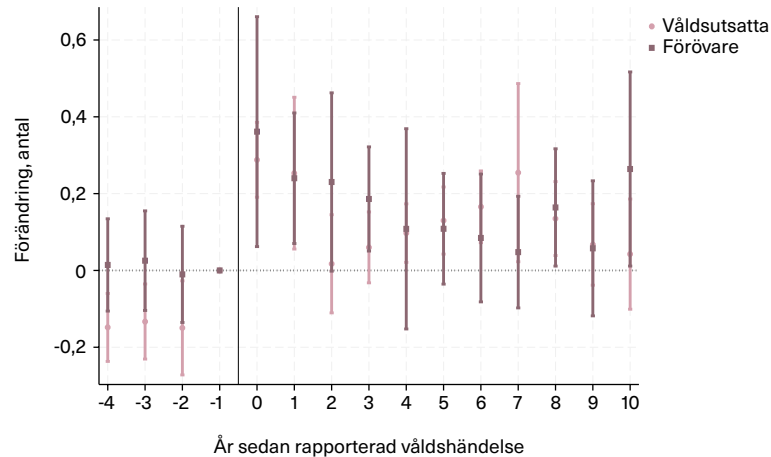
(a) Alla orsaker

(b) Mental ohälsa

(c) Fysisk ohälsa

en ihållande negativ effekt på våldsutsatta kvinnors arbetsmarknadsdeltagande (det vill säga noll i förvärvsinkomst) som kvarstår under tio år efter den första rapporterade våldshändelsen (figur 1b). Vidare visar vi att erhållandet av ekonomiskt bistånd ökar till följd av den första rapporterade våldshändelsen, vilket resulterar i en ökning av den totala disponibla inkomsten för våldsutsatta kvinnor (figur 1c och 1d).

Sammantaget innebär således rapportering av våld i nära relationer en ökad ekonomisk trygghet för den våldsutsatta kvinnan. Detta trots att arbetsmarknadsutfallen försämras under hela den efterföljande period som vi studerar.

Ett intressant resultat är att den första rapporterade våldshändelsen ökar sannolikheten för att den våldsutsatta kvinnan själv får en fällande dom i samband med första rapporterade våldshändelse (figur 2a). Dessa domar består främst av narkotikabrott men även våldsbrott. Ökningen är dock väsentligt lägre för offren än för förövarna och leder inte till väsentligt ökad tid i fängelse (figur 2b). Vidare visar våra resultat på en ökning i antalet sjukhusnätter i samband med den första rapporterade våldshändelsen (figur 3a). Effekten drivs av inläggningar till följd av både mental och fysisk ohälsa (figur 3b och 3c). Vi noterar att effekten på ohälsa för den våldsutsatta kvinnan består över hela uppföljningsperioden, det vill säga i tio år efter den första rapporterade våldshändelsen.

SKILLNADER I EFFEKT MELLAN OLIKA GRUPPER

I ett nästa steg undersöker vi om effekterna av den första rapporterade våldshändelsen skiljer sig åt för olika grupper. Vi analyserar skillnaderna i effekterna mellan följande grupper:

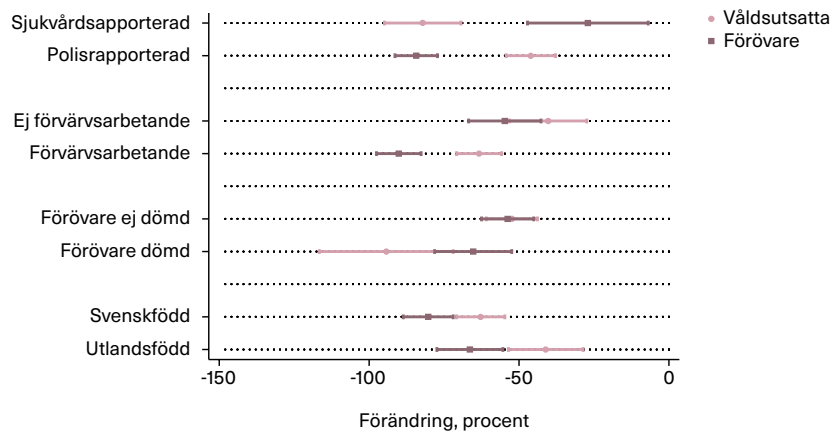
1. Förövare och våldsutsatta som har identifierats genom hälso- och sjukvården utan misstanke om grov kvinnofridskränkning jämfört med de som har identifierats av polisen och misstänks för grov kvinnofridskränkning.
2. Förövare och våldsutsatta som var aktiva på arbetsmarknaden jämfört med de som inte var verksamma ett år före den första rapporterade våldshändelsen.
3. Förövare som har fått minst en fällande dom jämfört med de som inte har fått någon fällande dom.
4. Förövare och våldsutsatta födda i Sverige och de som är födda utomlands.

Förvärvsinkomst (figur 4a). Den procentuella minskningen i förvärvsinkomst bland förövare är större för våldshändelser där det finns en misstanke om grov kvinnofridskränkning än bland de förövare som inte är misstänkta men vars partner vårdats för våld i nära relation. Det motsatta mönstret observeras för våldsutsatta kvinnor. Där är minskningen större när partnern inte misstänks för grov kvinnofridskränkning vid den första våldshändelsen. För de som har starkare förankring på arbetsmarknaden är minskningen i förvärvsinkomst större. Det gäller både bland förövare och våldsutsatta kvinnor.

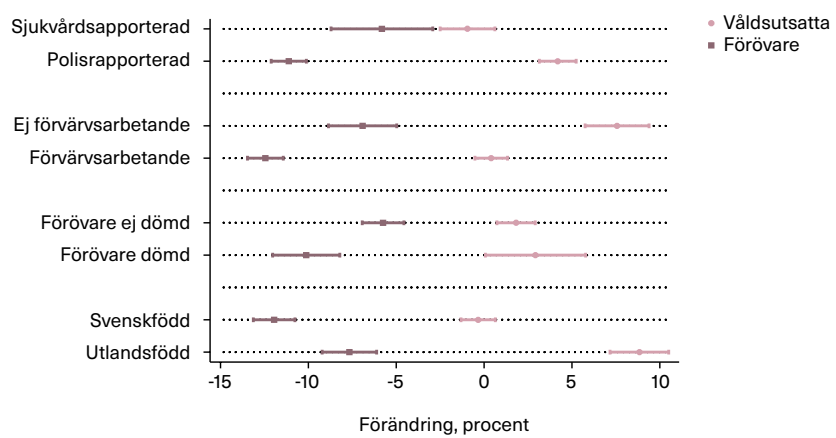
Minskningen i inkomst är större för förövare med minst en fällande dom. Även för förövare utan en fällande dom och våldsutsatta kvinnor vars partner inte dömts är minskningen i förvärvsinkomst betydande (i genomsnitt 50 procent per år). Störst minskning i förvärvsinkomst observeras hos våldsutsatta kvinnor vars partner har blivit dömd. Slutligen finner vi större effekter på förvärvsinkomster för inrikes födda förövare och våldsutsatta kvinnor. Det

Figur 4. Skillnader i effekter av rapporterade våldshändelser baserat på rapporteringskälla (polisen eller hälso- och sjukvården), förvärvsarbetande, rättslig påföljd och födelseland.

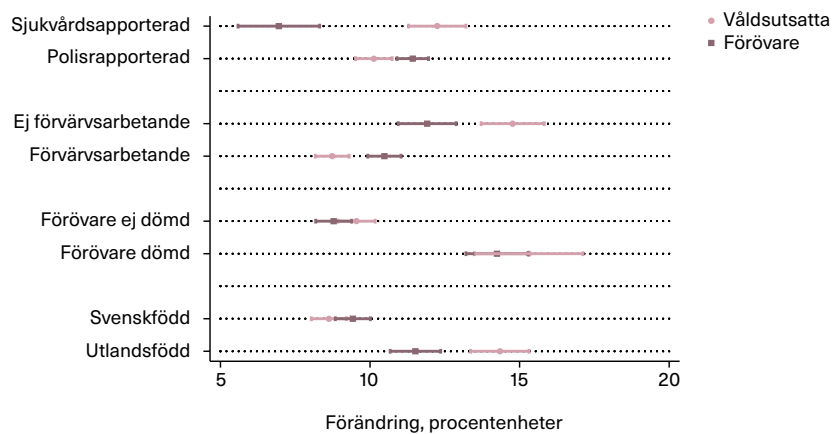
(a) Förvärvsinkomst

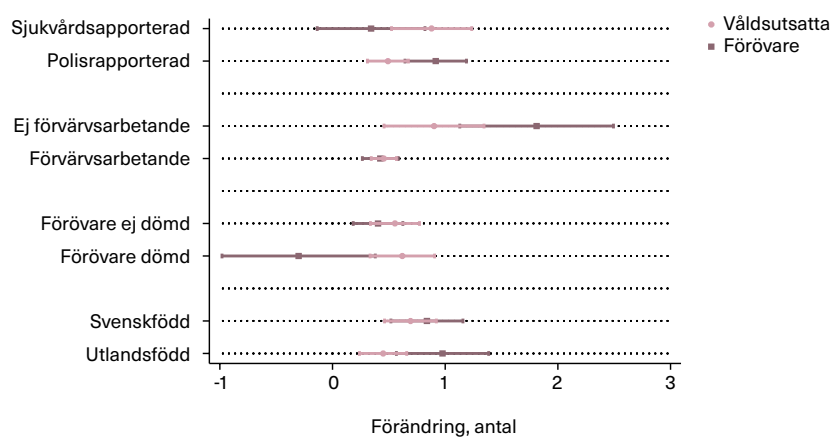
(b) Disponibel inkomst

(c) Tar emot ekonomiskt bistånd

(d) Sjukhusnätter (alla orsaker)

beror troligtvis på deras starkare anknytning till arbetsmarknaden.

Disponibel inkomst (figur 4b). Vi observerar en negativ effekt på förövares disponibla inkomst. Effekten är större för de som misstänks för grov kvinnofridskränkning än för dem utan sådan misstanke men med en partner som vårdats för våld i en nära relation. För våldsutsatta kvinnor observerar vi i stället en positiv effekt på disponibel inkomst. Men det gäller endast för de med en partner som misstänks för grov kvinnofridskränkning.

Den negativa effekten på disponibel inkomst bland förövare är större för dem med en starkare förankring på arbetsmarknaden. Det motsatta observeras för våldsutsatta kvinnor. Där ökar den disponibla inkomsten mest bland de som inte hade någon förvärvsinkomst året innan den första rapporterade våldshändelsen. Även om den negativa effekten på disponibel inkomst är störst för dömda, är effekten negativ för båda grupperna. För våldsutsatta kvinnor observerar vi en liknande positiv effekt oavsett om hennes partner fått en fällande dom i samband med den första rapporterade våldshändelsen eller inte. Slutligen finner vi att utrikesfödda kvinnor står för den positiva effekten på disponibel inkomst för våldsutsatta kvinnor.

Ekonomiskt bistånd (figur 4c). För både förövare och våldsutsatta kvinnor ökar sannolikheten att ha försörjningsstöd efter en rapporterad våldshändelse. Ökningen är större bland förövare med en misstanke om grov kvinnofridskränkning jämfört med förövare utan misstanke men vars partner vårdats för våld i en nära relation. Samma mönster återfinns bland våldsutsatta. Ökningen i försörjningsstöd är markant större bland våldsutsatta kvinnor med svag anknytning till arbetsmarknaden, bland våldsutsatta kvinnor vars partner fått en fällande dom (för något brott) och bland utrikesfödda kvinnor.

Sjukhusnätter (figur 4d). Till skillnad från arbetsmarknadsutfall, där vi observerar stora skillnader mellan olika grupper, finner vi relativt likartade effekter på ohälsa mellan olika grupper. Resultaten tyder på att första rapporterade våldshändelsen ökar antalet sjukhusnätter med mellan 0,5 och 1 i genomsnitt för både förövare och våldsutsatta kvinnor. Undantagen är förövare med svag arbetsmarknadsanknytning. Den gruppen har den största ökningen i antal sjukhusnätter.

Slutsatser och vägar framåt

Vår registerbaserade analys av riskfaktorer för mäns våld mot kvinnor i nära relationer visar att både förövare och våldsutsatta är mer socialt utsatta än den generella populationen i samma ålder. Förövare och våldsutsatta som kommer till polisens eller vårdens kännedom har lägre utbildningsnivå, svagare arbetsmarknadsanknytning och större bidragstagande innan den första rapporterade våldshändelsen. Hos både förövare och våldsutsatta finns därtill oftare en historik av tidigare kriminalitet i form av våldsbrott, sexualbrott, narkotikabrott etc. Ytterligare stöd för bilden av den sköra socioekonomiska situationen hos förövare och våldsutsatta ses i deras historik av allvarlig ohälsa, vilket framgår av sjukhusinläggningar för missbruksproblem, mental och fysisk ohälsa.

Vidare skattar vi kontrafaktiska effekter av mäns våld mot kvinnor i nära relationer som rapporterats till polisens eller hälso- och sjukvården. Sammantaget visar resultaten på att våldet har stora och bestående negativa effekter på arbetsmarknadsutfall, kriminalitet och hälsa såväl för våldsutsatta som

Not: I figurerna på föregående sida presenteras heterogena effekter av rapporterat våld i termer av den genomsnittliga effekten i perioden från första våldshändelsen och tio år framåt. Heterogenitetsanalysen baseras på följande grupper: a) huruvida det finns en misstanke för grov kvinnofridskränkning hos polisen eller om våldshändelsen enbart har uppdagats av vården (utan misstanke för grov kvinnofridskränkning hos polisen), b) om personen förvärvsarbetar eller inte, c) om mannen fått en fällande dom eller inte samt d) huruvida personen är inrikes eller utrikes född. Varje punkt visar ett punktestimat med tillhörande 95-procentigt konfidsensintervall som skattas med hjälp av minstakvadratskattning med en matchad kontrollgrupp i en så kallad skillnad-i-skillnader-analys.

förövare. Detta medför betydande kostnader för den enskilda individen, men också för samhället som helhet utöver utgifter inom rättsväsendet, i form av minskade skatteintäkter, högre sjukvårdsutgifter och transfereringar inom välfärdssystemet. Våra resultat är i linje med studier baserade på data från Finland, Nederländerna och Norge.²¹ Kostnaderna är sannolikt ännu högre än de som dokumenterats här, eftersom en stor del av de våldsutsatta har hemmavarande barn som också kan påverkas negativt.

Även om förvärvsinkomster påverkas negativt, finner vi att den disponibla inkomsten ökar för våldsutsatta kvinnor vars partner blir misstänkt för grov kvinnofridskränkning. De får alltså en förbättrad ekonomisk situation efter polisanmälan (den rapporterade våldshändelsen). Ingen sådan effekt finns för kvinnor som enbart identifierats som våldsutsatta inom hälso- och sjukvården. En möjlig förklaring är att brottsrubriceringen grov kvinnofridskränkning följs åt av insatser från kommunen, vilka enligt socialtjänstlagen ska bistå våldsutsatta kvinnor för att främja deras sociala och ekonomiska välmående. En andra möjlig förklaring är att en polisanmälan underlättar separation från förövaren, vilket minskar hushållets inkomster och på så vis ökar möjligheten till att beviljas ekonomiskt bistånd från kommunen. En tredje förklaring skulle kunna vara att våldets karaktär skiljer sig åt mellan grupperna. Det finns dock inga nämnbara skillnader i ökningen i antal sjukhusnätter. En fjärde möjlig förklaring är att de två grupperna av våldsutsatta kvinnor har olika socioekonomiska egenskaper. Vi finner dock att våldsutsatta kvinnor har liknande observerbara egenskaper oavsett om deras partner misstänks för grov kvinnofridskränkning eller inte.

Ett annat viktigt resultat är att den ekonomiska skörheten, ohälsan och kriminaliteten bland både förövare och våldsutsatta har uppmärksammats redan innan våldet kommit till samhällets kännedom. Exempelvis har närmare hälften av våldsutsatta och förövare haft en kontakt med socialtjänsten innan första misstanke eller vårdtillfälle för mäns våld mot kvinnor i en nära relation. Mot bakgrund av detta borde det inom såväl socialtjänsten som inom hälso- och sjukvården samt kriminalvården gå att förbättra samverkan och insatser för att identifiera och motverka våld i nära relationer.

21. Adams-Prassl m.fl. (2023), Bhuller m.fl. (2023), Bindler och Ketel (2022).

Referenser

- Adams-Prassl, A., K. Huttunen, E. Nix och N. Zhang (2023). The dynamics of abusive relationships. University of Oxford, Department of Economics, Discussion Paper nr 1019.
- Aizer, A. (2010). The gender wage gap and domestic violence. *American Economic Review*, 100(4): 1847–1859.
- Anderberg, D., H. Rainer, J. Wadsworth och T. Wilson (2016). Unemployment and domestic violence: Theory and evidence. *The Economic Journal*, 126(597): 1947–1979.
- Bergvall, S. (2022). Backlash: Female economic empowerment and domestic violence. <https://ssrn.com/abstract=4059800>.
- Bhalotra, S., D. G. C. Britto, P. Pinotti och B. Sampaio (2021a). Job displacement, unemployment benefits and domestic violence. CESifo Working Paper nr 9186.
- Bhalotra, S., U. Kambhampati, S. Rawlings och Z. Siddique (2021b). Intimate partner violence: The influence of job opportunities for men and women. *The World Bank Economic Review*, 35(2): 461–479.
- Bhuller, M., G. B. Dahl, K. V. Løken och M. Mogstad (2023). Domestic violence and the mental health and well-being of victims and their children. *Journal of Human Resources*.
- Bindler, A. och N. Ketel (2022). Scaring or scarring? Labour market effects of criminal victimization. *Journal of Labor Economics*, 40(4): 939–970.
- Brå (2019). *Grov kvinnofridskränkning. Brottets hantering och utveckling i rättskedjan 1998–2017*. Rapport 2019:8. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Capaldi, D. M., N. B. Knoble, J. W. Shortt och H. K. Kim (2012). A systematic review of risk factors for intimate partner violence. *Partner abuse*, 3(2): 231–280.
- Cornaglia, F., N. E. Feldman och A. Leigh (2014). Crime and mental well-being. *Journal of Human Resources*, 49(1): 110–140.
- Devries, K. M., J. Y. T. Mak, C. García-Moreno, M. Petzold, J. C. Child, G. Falder, S. Lim, L. J. Bacchus, R. E. Engell, L. Rosenfeld, C. Pallitto, T. Vos, N. Abrahams och C. H. Watts (2013). The global prevalence of intimate partner violence against women. *Science*, 340(6140): 1527–1528.
- Doyle, J. J. och A. Aizer (2018). Economics of child protection: Maltreatment, foster care, and intimate partner violence. *Annual Review of Economics*, 10: 87–108.
- Ehrensaft, M. K., T. E. Moffitt och A. Caspi (2006). Is domestic violence followed by an increased risk of psychiatric disorders among women but not among men? A longitudinal cohort study. *The American Journal of Psychiatry*, 163(5): 885–892.
- Farmer, A. och J. Tiefenthaler (1997). An economic analysis of domestic violence. *Review of Social Economy*, 55(3): 337–358.
- Heath, R. (2014). Women's access to labor market opportunities, control of household resources, and domestic violence: Evidence from Bangladesh. *World Development*, 57: 32–46.
- Hoeffler, A. (2017). What are the costs of violence? *Politics, Philosophy & Economics*, 16(4): 422–445.

- Kimber, M., S. Adham, S. Gill, J. McTavish och H. L. MacMillan (2018). The association between child exposure to intimate partner violence (IPV) and perpetration of IPV in adulthood – A systematic review. *Child Abuse & Neglect*, 76: 273–286.
- Lindgren, M., K.-Å. Pettersson och B. Hägglund (red.) (2004). *Utsatta och sårbara brottsoffer*. Stockholm: Jure Förlag.
- Macmillan, R. och R. Gartner (1999). When she brings home the bacon: Labor-force participation and the risk of spousal violence against women. *Journal of Marriage and Family*, 61(4): 947–958.
- Ornstein, P. (2017). The price of violence: Consequences of violent crime in Sweden. IFAU Working Paper nr 2017:22.
- Ornstein, P. och J. Rickne (2013). When does intimate partner violence continue after separation? *Violence Against Women*, 19(5): 617–633.
- Peterson, C., M. C. Kearns, W. L. McIntosh, L. F. Estefan, C. Nicolaidis, K. E. McCollister, A. Gordon och C. Florence (2018). Lifetime economic burden of intimate partner violence among US adults. *American Journal of Preventive Medicine*, 55(4): 433–444.
- Schmieder, J. F., T. von Wachter och J. Heining (2023). The costs of job displacement over the business cycle and its sources: Evidence from Germany. *American Economic Review*, 113(5): 1208–1254.
- Socialstyrelsen (2018). Kartläggning av socialtjänstens arbete med ekonomiskt bistånd ur ett jämställdhetsperspektiv. Delredovisning av regeringsuppdrag. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2018-11-7.pdf>.
- SOU 2006:65. *Att ta ansvar för sina insatser. Socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor*. Stockholm: Socialdepartementet.
- Stith, S. M., D. B. Smith, C. E. Penn, D. B. Ward och D. Tritt (2004). Intimate partner physical abuse perpetration and victimization risk factors: A meta-analytic review. *Aggression and Violent Behavior*, 10(1): 65–98.
- Tauchen, H. V., A. D. Witte och S. K. Long (1991). Domestic violence: A non-random affair. *International Economic Review*, 32(2): 491–511.
- WHO (2013). *Global and regional estimates of violence against women: Prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence*. Geneva: World Health Organization.

SNS Förlag
Box 5629, 114 86 Stockholm
Telefon: 08-507 025 00
info@sns.se www.sns.se

SNS – Studieförbundet Näringsliv och Samhälle – är en oberoende ideell förening som genom forskning, möten och utbildning bidrar till att ledande beslutsfattare i näringsliv, politik och offentlig förvaltning kan fatta välgrundade beslut baserade på vetenskap och saklig analys. 280 ledande företag, myndigheter och organisationer är medlemmar i SNS.